

מסכת גיטין פרק ה

(מח,ב) משנה: הניזקין, שמין להן בעידית; ובעל חוב, בבינונית; וכתובת אשה, בזיבורית. **ר' מאיר** אומר: אף כתובת אשה בבינונית. אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין, ואפילו הן זיבורית. אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית. אין מוציין לאכילת פירות, ולשבח קרקעות, ולמזון האשה והבנות, מנכסים משועבדין, מפני תיקון העולם. והמוצא מציאה לא ישבע, מפני תיקון העולם

גמרא: ;מפני תיקון העולם?! דאורייתא היא! דכתיב: (שמות כב) "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם"! אומר **אביי**: לא צריכא אלא לרבי ישמעאל, דאמר: מדאורייתא בדניזק שיימינן - קמשמע לן: מפני תיקון העולם, שיימינן בדמזיק!

;מאי רבי ישמעאל? <דתניא: "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם" - מיטב שדהו של ניזק, ומיטב כרמו של ניזק, דברי **רבי ישמעאל**. **ר' עקיבא** אומר: לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית, וקל וחומר להקדש!

{ולר' ישמעאל, אכל שמנה משלם שמנה - אכל כחושה משלם שמנה?! אומר **רב אידי בר אבין**: הכא במאי עסקינן? כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות, ולא ידעינן אי כחושה אכל, אי שמנה אכל - דמשלם ליה ממיטב! {אמר **רבא**: אילו ידעינן דכחושה אכל, משלם כחושה - השתא דלא ידעינן, משלם שמנה?! המוציא מחברו עליו הראיה?! |אלא אמר **רב אחא בר יעקב**: (מט,א) הכא במאי עסקינן? כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק - רבי ישמעאל סבר: בדניזק שיימינן, ור' עקיבא סבר: בדמזיק שיימינן!

;מאי טעמא דרבי ישמעאל? <נאמרה (שמות כב) "שדה" למטה¹ ונאמרה "שדה" למעלה² - מה "שדה" האמורה למעלה, דניזק - אף "שדה" האמורה למטה, דניזק! %ור' עקיבא סבר: "מיטב שדהו ישלם" - דהאיך דקא משלם! %ור' ישמעאל: אהני גזירה שוה, ואהני קרא - אהני גזירה שוה לכדאמרן; אהני קרא, דאי אית ליה למזיק עידית וזיבורית, וזיבורית דידיה לא שויא כעידית דניזק, דמשלם ליה ממיטב

ר' עקיבא אומר: לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית,

1 מיטב שדהו
2 ובער בשדה אחר

מחברת גיטין - ה

וקל וחומר להקדש -- גמאי "קל וחומר להקדש"? ^ אילימא דנגחיה תורא דידן לתורא דהקדש - (שמות כא) "שור רעהו" אמר רחמנא, ולא שור של הקדש! ^ אלא לאומר: "הרי עלי מנה לבדק הבית", דאתי גזבר ושקיל מעידית - לא יהא אלא בעל חוב, ובעל חוב דינו בבינונית! ^ וכי תימא: קסבר ר' עקיבא בעל חוב שקיל בעידית כניזקין - איכא למיפרך: מה לבעל חוב, שכן יפה כחו בניזקין - תאמר בהקדש, שכן הורע כחו בניזקין!

לעולם דנגחיה תורא דידן לתורא דהקדש, ור' עקיבא סבר לה כר' שמעון בן מנסיא, דתניא: **ר' שמעון בן מנסיא** אומר: שור של הקדש שנגח לשור של הדיוט, פטור; ושל הדיוט שנגח לשור של הקדש, בין תם ובין מועד, משלם נזק שלם!

{אי הכי, ממאי דבעידית דניזק כזיבורית דמזיק פליגי?! דלמא דכולי עלמא בדניזק שיימינן, והכא בפלוגתא דר' שמעון בן מנסיא ורבנן קמיפלגי, דר' עקיבא סבר לה כר' שמעון בן מנסיא, ור' ישמעאל סבר לה כרבנן! אס כן, מאי "לא בא הכתוב"?! <<אעוד, מאי "קל וחומר להקדש"?! <<אעוד, הא אמר **רב אשי: (מטב)** תניא בהדיא: (שמות כב) "מיטב שדהו ומיטב כרמו שלם" - מיטב שדהו של ניזק, ומיטב כרמו של ניזק, דברי **רבי ישמעאל. ר' עקיבא** אומר: מיטב שדהו של מזיק, ומיטב כרמו של מזיק!

רבינא אמר: לעולם מתניתין ר' עקיבא היא, דאמר מדאורייתא בדמזיק שיימינן, ור' שמעון היא דדריש טעמא דקרא, ו"מה טעם" קאמר - מה טעם הניזקין שמין להן בעידית? מפני תיקון העולם! דתניא: אמר **ר' שמעון**: גמפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית? מפני הגזלנים ומפני החמסנין, כדי שיאמר אדם: "למה אני גוזל?! ולמה אני חומס?! למחר בית דין יורדין לנכסי, ונוטלין שדה נאה שלי, וסומכים על מה שכתוב בתורה: "מיטב שדהו ומיטב כרמו שלם" - לפיכך אמרו: הניזקין שמין להן בעידית!

גמפני מה אמרו: "בעל חוב בבינונית"? כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה, ויאמר: "אקפוץ ואלונו, כדי שאגבנו בחובי!" - לפיכך אמרו: בעל חוב בבינונית! {אלא מעתה, יהא בזיבורית! אס כן, אתה נועל דלת בפני לווין!

כתובת אשה בזיבורית, דברי **ר' יהודה. ר' מאיר** אומר: בבינונית. אמר **ר' שמעון**: מפני מה אמרו כתובת אשה בזיבורית? שיותר ממה שהאיש רוצה לישא, האשה רוצה לינשא! דבר אחר: אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו!

מחברת גיטין - ה

#מאי "דבר אחר"? אוכי תימא: כי היכי דכי מפיק לה איהו, תקינו לה רבנן כתובה מיניה, כי נפקא איהי נמי, ליתקני ליה רבנן כתובה מינה - תא שמע: אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציא אלא לרצונו - אפשר דמשהי לה בגיטא!

כתובת אשה בזיבורית -- אמר **מר זוטרא בריה דרב נחמן**: לא אמרן אלא מיתמי, אבל מיניה דידיה, בבינונית - {מיתמי, מאי איריא כתובת אשה?! אפילו כל מילי נמי! דהא תנן: אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית! - אלא לאו מיניה?! אלעולם מיתמי, וכתובת אשה איצטריכא ליה - סלקא דעתך אמינא: משום חינא אקילו רבנן גבה - קמשמע לן!

{אמר **רבא**: תא שמע: **ר' מאיר** אומר: כתובת אשה בבינונית - {ממאן? אילימא מיתמי - ;לית ליה לר' מאיר הא דתנן: אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית?! - אלא לאו מיניה? - מכלל דרבנן סברי בזיבורית?! אלא! לעולם מיתמי, ושאני כתובת אשה, משום חינא!

{אמר **אביי**: תא שמע: הניזקין שמין להן בעידית, ובעל חוב בבינונית, וכתובת אשה בזיבורית - ;ממאן? אילימא מיתמי, מאי איריא כתובת אשה?! אפילו כל הני נמי! - אלא לאו מיניה?! אמר **רב אחא בר יעקב**: הכא במאי עסקינן? כגון שנעשה ערב לנזקי בנו, לבעל חוב בנו, ולכתובת כלתו - והאי כי דיניה, והאי כי דיניה! ניזקין ובעל חוב, דמחיים גבו - איהו נמי, כי מגבי, כמחיים מגבי; כתובת אשה, דלאחר מיתה גביא - ולאחר מיתה, ממאן גביא? מיתמי! - איהו נמי, כי מגבי, כלאחר מיתה מגבי!

{ותיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד?! אבקבלן! {הניחא למאן דאמר קבלן, אף על גב דלית ליה נכסי ללוה, משתעבד, שפיר - אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד, אי לית ליה לא משתעבד, מאי איכא למימר?! אאיבעית, אימא: בדהו ליה ואישתדוף! אאיבעית, אימא כל לגבי בריה, שעבודי משעבד נפשיה!

איתמר: ערב דכתובה, דברי הכל לא משתעבד; (**נא**) קבלן דבעל חוב, דברי הכל משתעבד; ערב דבעל חוב, וקבלן דכתובה, פליגי - איכא למאן דאמר אף על גב דלית ליה נכסי ללוה, משתעבד; ואיכא למאן דאמר אי אית ליה, משתעבד - אי לית ליה, לא משתעבד #והילכתא בכולהו: אף על גב דלית ליה, משתעבד, בר מערב דכתובה, דאף על גב דאית ליה, לא משתעבד ;מאי טעמא?

מחברת גיטין - ה

- מצוה הוא דעבד, ולא מידי חסרה!

{אמר **רבינא**: תא שמע מעיקרא דתקנתין "יותר ממה שהאיש רוצה לישא, אשה רוצה לינשא" - ואי סלקא דעתך מיתמי, האי משום דיתמי הוא! - תיובתא דמר זוטרא - תיובתא!

אמר **מר זוטרא בריה דרב נחמן** משמיה **דרב נחמן**: שטר חוב היוצא על היתומין, אף על פי שכתוב בו שבח, אינו גובה אלא מן הזיבורית

אמר **אביי**: תדע! דבעל חוב דיניה בבינונית, ומיתמי בזיבורית! אמר ליה **רבא**: הכי השתא, בעל חוב דיניה מדאורייתא בזיבורית כדעולא, דאמר **עולא**: דבר תורה, בעל חוב בזיבורית, שנאמר: (דברים כד:יא) "בחוף תעמוד והאיש אשר אתה נשה בו יוציא אליך את העבוט החוצה" - מה דרכו של איש? להוציא פחות שבכלים! - ומה טעם אמרו בעל חוב בבינונית? כדי שלא תנעול דלת בפני לוי! - וגבי יתמי, אוקמוה רבנן אדאורייתא! - אלא הכא, כיון דדיניה מדאורייתא בעידית, אפילו מיתמי נמי בעידית {ולרבא - והתני **אברם חוזאה**: אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית, ואפילו הן ניזקין - והא ניזקין, דינן מדאורייתא בעידית?! אהכא במאי עסקינן? כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק, ורבי ישמעאל היא, דאמר: מדאורייתא בדניזק שיימינן, ומפני תיקון העולם תקינו רבנן בדמזיק. וגבי יתמי, אוקמוה רבנן אדאורייתא

{איני! והתני **רבי אליעזר ניותאה**: אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית, ואפילו הן עידית ~מאי "אפילו הן עידית"? לאו אף על גב דכתיב "עידית" בשטרא?! כלא! מאי "עידית"? שפאי עידית! כדרבא, דאמר **רבא**: הזיק זיבורית, גובה מן העידית; שפאי עידית, גובה מן הבינונית! - וגבי יתמי, אוקמוה רבנן אדאורייתא

אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית -- גבעי **רב אחדבו** **בר אמי**: יתומים שאמרו, קטנים, או אפילו גדולים? תתקנתא היא דעבוד רבנן גבי יתמי - לקטנים עבוד רבנן - לגדולים לא עבוד רבנן? או דלמא משום דלא מסיק אדעתא דמלוה דמית ליה ונפלי נכסי קמי יתמי, דהוה ליה נועל דלת, הלכך אפילו גדולים נמי?

מחברת גיטין - ה

{תא שמע: דתני **אביי קשישא**: יתומין שאמרו, גדולים, ואין צריך לומר קטנים! אודלמא הני מילי לענין שבועה, דגדול במילי דאבוה כקטן דמי, אבל לענין זיבורית, לא!

והלכתא: (נב) יתומין שאמרו, גדולים, ואין צריך לומר קטנים, בין לשבועה בין לזיבורית

אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין -- **בעי רב אחדבוי בר אמאי**: במתנה היאך? תקנתא הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות - אבל מתנה, דליכא פסידא דלקוחות, לא? או דלמא מתנה נמי - אי לאו דאית ליה הנאה מיניה, לא יהיב ליה מתנה, והלכך כי פסידא דלקוחות דמי?

{אמר ליה **מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי**: תא שמע: שכיב מרע שאמר: "תנו מאתים זוז לפלוני, ושלש מאות לפלוני, וארבע מאות לפלוני", אין אומרים כל הקודם בשטר זכה - לפיכך יצא עליו שטר חוב, גובה מכולן. אבל אם אמר: "תנו מאתים זוז לפלוני, ואחריו לפלוני, ואחריו לפלוני", אומרים כל הקודם בשטר זכה - לפיכך יצא עליו שטר חוב, גובה מן האחרון; אין לו, גובה משלפניו; אין לו, גובה משלפני פניו - ואף על גב דקמא בינונית, ובתרא זיבורית, מזיבורית גבי, מבינונית לא גבי - שמע מינה: במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא! אהכא במאי עסקינן? בבעל חוב! **זוהא "תנו" קאמר!?** <"תנו בחובי!"> וליחזי שטרא דמאן קדים! <דליכא שטרא!> זוהא "כל הקודם בשטר" קאמר! <בשטר פקדתא!

<<ואי בעית, אימא: אפילו מתנה נמי, ולא קשיא - מאי "גובה מן האחרון"? - אין נפסד אלא אחרון!

<<ואי בעית, אימא: דשוו כולהו להדדי!

אין מוציאין לאכילת פירות, ולשבח קרקעות, ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדין, מפני תיקון העולם -- **מאי טעמא?** אמר **עולא** אמר **ריש לקיש**: לפי שאין כתובין! {אמר ליה **רבי אבא לעולא**: והא מזון האשה והבנות, דכמאן דכתיבי דמו, וקתני "אין מוציאין"!> אמר ליה: התם, מעיקרא הכי אתקון: כתובין הן אצל בני חורין, ואין כתובין הן אצל משועבדין!

וכן אמר **רבי אסי** אמר **ר' יוחנן**: לפי שאין כתובין! {אמר ליה **רבי**

מחברת גיטין - ה

זירא לרבי³ אסי: והא מזון האשה והבנות, דכמאן דכתיבי דמו, וקתני אין מוציאין?! <אמר ליה: מעיקרא הכי אתקון: כתובין הן אצל בני חורין, ואין כתובין הן אצל משועבדין!

<<ר' חנינא אמר: לפי שאין קצובין!

גאיבעיא להו: לרבי חנינא, קצובין וכתובין בעי, (נא,א) או דלמא קצובין ואף על פי שאינן כתובים?

{תא שמע: דאיתמר: מי שמת והניח שתי בנות וכן, וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים, ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן, אמר ר' יוחנן: שניה ויתרה! ~ ואמר ליה ר' חנינא: גדולה מזו אמרו: מוציאין לפרנסה, ואין מוציאין למזונות - ואת אמרת שניה ויתרה?! - והא פרנסה, דמיקץ קייצא, מיכתב לא כתיבא, וקא מוציאיה?! <שאני פרנסה, כיון דאית לה קלא, כמאן דכתיבא דמי!

{מתלב רב הונא בר מנחם: מתו, בנותיהן נזונות מנכסים בני חורין, והיא נזונת מנכסים משועבדים, מפני שהיא כבעלת חוב?! <הכא במאי עסקינן? בשקנו מידו! {אי הכי, בנות נמי?! <בשקנו לזו ולא קנו לזו! {מאי פסקא?! <בת אשתו, דהואי בשעת קנין, מהני לה קנין - בתו, דלא הואי בשעת קנין, לא מהני לה קנין! {מי לא עסקינן דהווי תרוייהו בשעת קנין, והיכי דמי? דגרשה ואהדרה! | <אלא בתו, דבתנאי בית דין קאכלה, לא מהני לה קנין - בת אשתו, דלאו בתנאי בית דין קאכלה, מהני לה קנין! {וכי מיגרע גרעה?! | <אלא בתו, כיון דבתנאי בית דין קאכלה, אימר: צרי איתפסה!

{תא שמע: אמר ר' נתן: אימתי? בזמן שקדם מקחו של שני לשבחו של ראשון - אבל קדם שבחו של ראשון למקחו של שני, גובה מנכסים משועבדים - אלמא משום דלא קדים הוא?! | <תנאי היא, דתניא: אין מוציאין לאכילת פירות, ולשבח קרקעות, ולמזון אשה והבנות מנכסים משועבדים, מפני תיקון העולם, לפי שאין כתובין. אמר ר' יוסי: וכי מה תיקון העולם יש בזו?! והלא אין קצובין!

והמוצא מציאה לא ישבע, מפני תיקון העולם -- אמר ר' יצחק: "שני כיסין קשורין מצאת לי", והלה אומר: "לא מצאתי אלא אחד" - נשבע; "שני שוורים קשורין מצאת לי", והלה אומר: "לא היה אלא אחד" - אינו נשבע גמאי טעמא? - שוורין מנתחי מהדדי - כיסין לא מנתחי מהדדי! "שני שוורין קשורין מצאת", והלה אומר: "מצאתי והחזרתי לך אחד מהן" - הרי זה נשבע

3 לפננו: לרב אסי

מחברת גיטין - ה

ז'ור' יצחק, לית ליה "המוצא מציאה לא ישבע, מפני תיקון העולם?"! (נא,ב) >הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב, דתניא: ר' אליעזר בן יעקב אומר: פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו &כיצד? "מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס" - הרי זה נשבע. וזה הוא שנשבע על טענת עצמו. וחכמים אומרים: אינו אלא כמשיב אבידה, ופטור

ז'ורבי אליעזר בן יעקב, לית ליה משיב אבידה פטור?! >אמר רב: בטוענו קטן! &קטן, מידי מששא אית ביה?! &התנן: אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן?! &מאי קטן? גדול! &אמאי קרי ליה "קטן"? &דלגבי מילי דאביו, קטן הוא! &אי הכי, "טענת עצמו"?! טענת אחרים הוא! &טענת אחרים והודאת עצמו! &כולהו טענתא נמי, טענת אחרים והודאת עצמו נינהו! |>אלא בדרבה קמיפלגי, דאמר רבה: מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע? חזקה: אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. והאי, בכוליה בעי למכפריה ליה, והאי דלא כפריה, משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, ובכוליה בעי דלודי ליה, והאי דלא אודי ליה, אישתמוטי הוא דקא משתמיט ליה - סבר: עד דהוו לי זוזי, ופרענא ליה! &אמר רחמנא: רמי שבועה עילויה, כי היכי דלודי ליה בכוליה ~ר' אליעזר בן יעקב סבר: לא שנא בו, ולא שנא בבנו, אינו מעיז, והילכך לאו משיב אבידה הוא. &רבנן סברי: בו הוא דאינו מעיז, אבל בבנו, מעיז. &ומדלא מעיז, משיב אבידה הוא!

(נב,א) משנה: יתומין שסמכו אצל בעל הבית, או שמינה להן אביהן אפוטרופוס, חייב לעשר פירותיהם. אפוטרופוס שמינה אבי יתומים, ישבע; מינוהו בית דין, לא ישבע. אבא שאול אומר: חילוף הדברים

גמרא: &ז'ורמינהו: (במדבר יח:כח) "כך תרימו גם אתם תרומת ה' מכל מעשרתיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן" - "אתם" - ולא שותפין; "אתם" - ולא אריסין; "אתם" - ולא אפוטרופין, ולא התורם את שאינו שלו >אמר רב חסדא: לא קשיא! - כאן להאכיל, כאן להניח! ~&התניא: האפוטרופין תורמין ומעשרין, להאכיל ולא להניח; &מוכרין להן בהמה עבדים ושפחות, בתים שדות וכרמים, להאכיל אבל לא להניח; &מוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות, להאכיל אבל לא להניח; &עושין להן לולב וערבה, וסוכה וציצית, וכל דבר שיש לו קצבה #לאיתויי שופר#, ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות, וכל דבר שיש לו קצבה #לאיתויי מגילה#. &ואין פוסקין

עליהם צדקה, ואין פודין עליהן את השבויין, ולא כל דבר שאין לו קצבה #לאתויי תנחומי אבלים#. ואין אפוטרופין רשאין לדון, לחוב ולזכות, בנכסי יתומים #לזכות אמאי לא?! |אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים#. ואין אפוטרופין רשאין למכור ברחוק ולגאול בקרוב; ברעה, ולגאול ביפה #מאי טעמא? דדלמא משתדפיין#. ואין אפוטרופין רשאין למכור שדות וליקח עבדים, אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: אף לא למכור עבדים וליקח שדות #מאי טעמא? דלמא לא משפיין#. ואין אפוטרופין רשאין להוציא עבדים לחירות, אבל מוכרין אותן לאחרים, ואחרים מוציאין אותן לחירות. **רבי** אומר: אומר אני: אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא, מפני שהוא כמוכרו לו. וצריך לחשב עמהן באחרונה. **רבן שמעון בן גמליאל** אומר: אינו צריך. אין עושין אפוטרופין נשים ועבדים וקטנים, ואם מינן אבי יתומין, הרשות בידו

ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' מאיר, דהוה קא מזבין ארעתא וזבין עבדי, ולא שבקיה ר' מאיר. אחוו ליה בחלמיה: אני להרוס ואתה לבנות?! אפילו הכי, לא אשגח. אמר: דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין!

הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי. איקלע רבי מאיר להתם. עכבינהו תלתא בי שמשי, עד דעבד להו שלמא. שמעיה דקאמר: "ווי דאפקיה ר' מאיר לההוא גברא מביתיה!"

ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי, דהוה קא מזבין ארעא וזבין תורי, ולא אמר ליה ולא מידי. סבר לה כר' יוסי, דתניא: אמר ר' **יוסי**: מימי לא קריתי לאשתי "אשתי" ולשורי "שורי", אלא לאשתי "ביתי" ולשורי "שדי"

הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא. הוה להו תורתא. שקלה וזבינתה ניהלייהו. אתו קרובים לקמיה **דרב נחמן**. אמרו ליה: ומאי עבידתה דזבנא?! אמר להו: "יתומים שסמכו אצל בעל הבית" תנן! {והא אייקר! כברשותא דלוקח אייקר!} וְהָא לָא נְקִיטֵי דְמִי! <אמר להו: אם כן, היינו דרב חנילאי בר אידי אמר שמואל, דאמר **רב חנילאי בר אידי** אמר **שמואל**: נכסי יתומין, הרי הן כהקדש, ולא מקני אלא בכספא!

חמריה דרבנא עוקבא יתמא, משכוה בארבעה ארבעה. ואייקר, וקם בשיתא שיתא. אתו לקמיה **דרב נחמן**. אמר להו: היינו דרב חנילאי בר אידי, דאמר **רב חנילאי בר אידי** אמר **שמואל**: נכסי

מחברת גיטין - ה

יתומין, הרי הן כהקדש, ולא מקני אלא בכספא
משוך פירי מיתמי - אייקור, היינו דרב חנילאי בר אידי; זול, לא
יהא כח הדיוט חמור מהקדש

אמשיכו להו פירי ליתמי - אייקר, לא יהא כח הדיוט חמור
מהקדש; זול, ^ סבור מינה: היינו דרב חנילאי בר אידי - אמר
ליה **רב שישא בריה דרב אידי**: הא רעה היא לדידהו! דזמנין
דמצטרכי לפירי, וליכא דיהיב להו עד דיהבי זוזי!

יהבי יתמי זוזי אפירי - זול, לא יהא כח הדיוט חמור מן הקדש;
אייקר, ^ סבור מינה: היינו דרב חנילאי בר אידי - אמר להו **רב
שישא בריה דרב אידי**: הא רעה היא לדידהו, (**נב,ב**) דאתו למימר
להו: נשרפו חיטכס בעלייה!

יהבי להו זוזי ליתמי אפירי - אייקר, לא יהא כח הדיוט חמור
מהקדש; זול, ^ סבור מינה: היינו דרב חנילאי בר אידי - אמר
להו **רב שישא בריה דרב אידי**: הא רעה הוא לדידהו! דזמנין
דמצטרכי לזוזי, וליכא דיהיב להו עד דיהבי להו פירי!

אמר **רב אשי**: אנא ו**רב כהנא** חתמינן אשטרא דאימיה דזעירא
יתמא, דמזבנא ארעא לכרגא בלא אכרזתא! דאמרי נהרדעי:
לכרגא ולמזוני ולקבורה, מזבנינן בלא אכרזתא

עמרס צבעא, אפוטרופא דיתמי הוה. אתו קרובים לקמיה **דרב
נחמן**. אמרי ליה: "קא לביש ומכסי מיתמי!" - אמר להו: "כי היכי
דלישתמען מיליה!" "קאכיל ושתי מדידהו, ולא אמוד!" - "אימור
מציאה אשכח!" "והא קא מפסיד!" - אמר להו: "אייתו לי סהדי
דמפסיד, ואיסלקיניה!" דאמר **רב הונא** חברין משמיה **דרב**:
אפוטרופוס דמפסיד, מסלקינן ליה! דאיתמר: אפוטרופא דמפסיד,
רב הונא אמר **רב**: מסלקינן ליה. **דבי רבי שילא** אמרי: לא
מסלקינן ליה #והלכתא: מסלקינן ליה#

אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע -- מאי טעמא? אי לאו
דאית ליה הנאה מיניה, לא הוה ליה אפוטרופוס, ומשום שבועה,
לא אתי לאמנועי!

מינוהו בית דין, לא ישבע -- מלתא בעלמא הוא דעביד לבי דינא,
ואי רמית עליה שבועה, אתי לאמנועי

מחברת גיטין - ה

אבא שאול אומר: חילוף הדברים -- מאי טעמא מינוהו בית דין ישבע? בההיא הנאה דקא נפיק עליה קלא דאיניש מהימנא הוא, דהא סמיך עליה בי דינא, משום שבועה לא אתי לאמנועי; מינהו אבי יתומים לא ישבע - מילתא בעלמא הוא דעבדי להדדי, ואי רמית עליה שבועה, אתי לאמנועי! #אמר **רב חנן בר אמי** אמר **שמואל**: הלכתא כאבא שאול#

תניא: **רבי אליעזר בן יעקב** אומר: זה וזה ישבע, והלכה כדבריו תני **רב תחליפא בר מערבא** קמיה **דר' אבהו**: אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים, ישבע, מפני שהוא נושא שכר. אמר ליה: זאת אייתת קבא וכיילת ליה?! אלא אימא: מפני שהוא כנושא שכר!

משנה המטמא והמדמע והמנסך בשוגג, פטור; במזיד, חייב **גמרא**: איתמר: מנסך - **רב** אמר: מנסך ממש, ו**שמואל** אמר: מערב - מאן דאמר מערב, מאי טעמא לא אמר מנסך? אמר לך: מנסך, קם ליה בדרבה מיניה! %ואידך: כדרבי ירמיה, דאמר **ר' ירמיה**: משעת הגבהה הוא דקנה - מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוד! ולמאן דאמר מנסך, מאי טעמא לא אמר מערב? אמר לך: מערב (**נגא**) היינו מדמע! %ואידך: קנסא הוא, ומקנסא לא ילפינן!

{ולמאן דיליף קנסא מקנסא, כל הני למה לי?! צריכא! דאי תנא מטמא, אי תרומה, הוה אמינא: משום דקא מפסיד לה לגמרי; ואי מטמא חולין - משום דאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל - אבל מדמע, אימא לא! ואי אשמעינן מדמע - משום דשכיח - אבל מטמא, דלא שכיח, אימא לא! ואי אשמעינן מטמא ומדמע, משום דלא קים ליה בדרבה מיניה, אבל מנסך, דקים ליה בדרבה מיניה, אימא לא - קא משמע לך, כדרבי ירמיה!

{ולאה דתני **אבהו דר' אבין**: בראשונה היו אומרים: "המטמא והמנסך" - חזרו לומר: "אף המדמע" - כל הני, למה לי?! צריכא! דאי אשמעינן מטמא - משום דלא קים ליה בדרבה מיניה, אבל מנסך, דקים ליה בדרבה מיניה, אימא לא! ואי אשמעינן מנסך - משום דקא מפסיד ליה לגמרי, אבל מטמא, דלא מפסיד ליה לגמרי, אימא לא! ואי אשמעינן הני תרתי - משום דהפסד מרובה, אבל מדמע, דהפסד מועט, אימא לא! - צריכא!

אמר **חזקיה**: דבר תורה, אחד שוגג ואחד מזיד, חייב מאי

מחברת גיטין - ה

טעמא? היזק שאינו ניכר, שמיה היזק! גומה טעם אמרו בשוגג פטור? כדי שיודיעו! {אי הכי, אפילו במזיד נמי! אהשתא, לאוזוקי⁴ קא מכוין - אודועי לא מודע ליה?!

ור' יוחנן אמר: דבר תורה, אחד שוגג ואחד מזיד, **פטור** גמאי טעמא? היזק שאינו ניכר, לא שמיה היזק! גומה טעם אמרו במזיד חייב? שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חברו, ואומר פטור אני!

{תנן: הכהנים שפגלו במקדש, מזידיים חייבין. ותני עלה: מפני תיקון העולם ~ ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק, האי "שוגגין פטורין מפני תיקון העולם" מיבעי ליה?! אהכי נמי קאמר: "מזידין חייבין - הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם"!

{מתיהב **רבי אלעזר**: העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת, פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ~ ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק, בדיני אדם נמי לחייב! אהוא מותיב לה והוא מפרק לה: פרה - שהכניסה לרבקה על מנת שתינק ותדוש; מי חטאת - ששקל בהן משקלות! {והאמר **רבא**: מי חטאת (**נגב**) ששקל בהן משקלות, כשרה! לא קשיא! הא בגופן, הא בכנגדן! {בגופן, מעשה קא עביד בהו, ואי היזק שאינו ניכר שמיה היזק, בדיני אדם נמי לחייב! | אלא אידי ואידי בכנגדן, ולא קשיא - הא דאסח דעתיה - הא דלא אסח דעתיה!

{מתיהב **רב פפא**: גזל מטבע ונפסל; תרומה ונטמאת; חמץ ועבר עליו הפסח - אומר לו: "הרי שלך לפניך!" ~ ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק, האי גזלן הוא, וממונא מעליא בעי שלומי?! - תיובתא!

^ לימא כתנאי: המטמא והמדמע והמנסך, אחד שוגג ואחד מזיד, חייב, דברי **ר' מאיר**. **רבי יהודה** אומר: בשוגג פטור, במזיד חייב - מאי? לאו בהא קמיפלגי, דמר סבר היזק שאינו ניכר שמיה היזק, ומר סבר לא שמיה היזק? אומר **רב נחמן בר יצחק**: דכולי עלמא היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק, והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קא מיפלגי - דמר סבר קנסו שוגג אטו מזיד, ומר סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד!

{ורמי דרבי מאיר אדרבי מאיר, ורמי דרבי יהודה אדרבי יהודה! דתניא: המבשל בשבת בשוגג, יאכל; במזיד, לא יאכל, דברי **רבי מאיר**. **ר' יהודה** אומר: בשוגג יאכל למוצאי שבת; במזיד לא יאכל עולמית. **ר' יוחנן הסנדלר** אומר: בשוגג יאכל למוצאי שבת

מחברת גיטין - ה

לאחרים, ולא לו; במזיד, לא יאכל עולמית, לא לו ולא לאחרים -
קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר; קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה!
כדר' מאיר אדרבי מאיר לא קשיא - כי קניס, בדרבנן -
בדאורייתא לא קניס! {והא מנסך, דאורייתא הוא, וקא קניס!}
כמשום חומרא דעבודה זרה קנס ליה!

דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא - כי לא קניס, בדרבנן -
בדאורייתא קניס! {והא מנסך, דאורייתא, ולא קניס!} כמשום
חומרא דעבודה זרה, מיבדל בדילי מיניה!

{ורמי דרבי מאיר אדר' מאיר בדאורייתא, דתניא: הנוטע בשבת,
בשוגג - יקיים; במזיד - יעקר. ובשביעית, בין בשוגג בין במזיד -
יעקר, דברי ר' מאיר. רבי יהודה אומר: בשביעית, בשוגג - יקיים;
במזיד - יעקר. ובשבת, בין בשוגג בין במזיד - יעקר אולטעמיד,
תקשה לך היא גופה - מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא, מאי
שנא שבת ומאי שנא שביעית?! ~אלא התם, כדקתני טעמא: אמר
ר' מאיר: מפני מה אני אומר בשבת בשוגג יקיים, במזיד יעקר,
ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקר? מפני ישראל מונין
לשביעית, (נד,א) ואין מונין לשבתות! דבר אחר: נחשדו ישראל על
השביעית, ולא נחשדו על השבתות #מאי "דבר אחר"? אהכי
קאמר: וכי תימא: שבת נמי, זימנין דמיקלע יום שלשים בשבת,
דאי נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שתא, ואי לא, לא סלקא
ליה שתא! "תא שמע: דבר אחר: נחשדו ישראל על השביעית, ולא
נחשדו על השבתות!"#

דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא - באתריה דרבי יהודה
חמירא להו שביעית! דההוא דאמר ליה לחבירו: "דייר בר
דיירתא!", אמר ליה: "אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך!"

{תא שמע: אכל תרומה טמאה, משלם חולין טהורין - שילם חולין
טמאים, מהו? אמר סומכוס משום ר' מאיר: בשוגג, תשלומיו
תשלומין; במזיד, אין תשלומיו תשלומין. וחכמים אומרים: אחד זה
ואחד זה, תשלומיו תשלומין, וחוזר ומשלם חולין טהורים ~והוינן
בה: ~במזיד, אמאי אין תשלומיו תשלומין?! תבא עליו ברכה,
דאכיל מיניה מידי דלא חזי ליה בימי טומאתו, וקא משלם ליה
מידי דחזי ליה בימי טומאתו! ~ואמר רבא, ואמרי לה כדי: חסורי
מחסרא, והכי קתני: אכל תרומה טמאה, משלם כל דהו; אכל
תרומה טהורה, משלם חולין טהורים - שילם חולין טמאין, מהו?
סומכוס אומר משום ר' מאיר: בשוגג, תשלומיו תשלומין; במזיד,
אין תשלומיו תשלומין. וחכמים אומרים: אחד זה ואחד זה,
תשלומיו תשלומין, וחוזר ומשלם חולין טהורין ~ואמר רב אחא

מחברת גיטין - ה

בריה דרב איקא: הכא בקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו, דר' מאיר סבר: לא קנסו שוגג אטו מזיד, וחכמים אומרים: קנסו!?!
כהכי השתא, התם גברא לשלומי קא מיכוין - אנן ניקום וליקנסיה!?

{תא שמע: דם שנטמא וזרקו - בשוגג הורצה; במזיד לא הורצה!?!
אמר לך ר' מאיר: הכי השתא, התם גברא לכפורי קא מיכוין -
אנן ניקום ונקנסיה!?

{תא שמע: המעשר בשבת - בשוגג יאכל; במזיד לא יאכל!?! אהכי
השתא, התם גברא לתקוני קא מיכוין - אנן ליקום וליקנסיה!?!

{תא שמע: המטביל כלים בשבת - בשוגג ישתמש בהן; במזיד לא
ישתמש בהן!?! אהכי השתא, התם גברא לטהורי מאני קא מיכוין -
אנן ליקום וליקנסיה!?!

{ורמי דר' יהודה אדרבי יהודה בדרבנן, דתניא: (נד,ב) נפלו
ונתפצעו, אחד שוגג ואחד מזיד, לא יעלו, דברי ר' מאיר ורבי
יהודה. רבי יוסי ור' שמעון אומרים: בשוגג יעלו; במזיד לא יעלו
~והא הכא, דמדאורייתא חד בתרי בטל, ורבנן הוא דגזור, וקא
קניס ר' יהודה! אהתם, היינו טעמא דר' יהודה משום דאתי
לאיערומי!

{ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי, דתנן: נטיעה של ערלה ושל כלאי
הכרם, שנתערבו בנטיעות אחרות, הרי זה לא ילקט, ואם ליקט,
יעלו באחד ומאתים, ובלבד שלא יתכוין ללקט. ר' יוסי אומר: אף
המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים!?! אהא אתמר עלה: אמר
רבא: חזקה: אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת! וכן כי אתא
רבין אמר ר' יוחנן: חזקה: אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה
אחת!

משנה: הכהנים שפגלו במקדש מזידין, חייבין

גמרא: תנו רבנן: היה עושה עמו בטהרות, ואמר לו: "טהרות
שעשיתי עמך נטמאו!" ; היה עושה עמו בזבחים, ואמר לו: "זבחים
שעשיתי עמך נתפגלו!" - נאמן. אבל אמר לו: "טהרות שעשיתי
עמך ביום פלוני נטמאו!" ו"זבחים שעשיתי עמך ביום פלוני
נתפגלו!" - אינו נאמן ; מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר
אביי: כל שבידו, נאמן! <<**רבא** אמר: כגון דאשכחיה, ולא אמר
ליה ולא מידי, ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה!

ההוא דאמר ליה לחבריה: "טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני

נטמאו!" אתא לקמיה **דרבי אמני**. אמר ליה: שורת הדין, אינו נאמן אמר לפניו **רבי אסי**: רבי! אתה אומר כן?! הכי אמר **ר' יוחנן** משום **רבי יוסי**: מה אעשה, שהתורה האמינתו! הֲהיכן האמינתו? אמר **ר' יצחק בר ביסנא**: כהן גדול ביום הכפורים יוכית, דכי אמר פגול, מהימן! - וּמנא ידעינן? והכתיב: (ויקרא טז) "וכל אדם לא יהיה באהל מועד!" - אלא לאו משום דמהימן!? וְדלמא דשמעניה דפגיל!? אי לאו דמהימן, אף על גב דשמעניה נמי, לא מהימן, דדלמא לבתר הכי קאמר! וְדלמא דחזיניה בפישפש! - קשיא!

ההוא דאתא לקמיה **דרבי אמני**. אמר ליה: ספר תורה שכתבתי לפלוני, אזכרות שלו לא כתבתים לשמן. אמר ליה: ספר תורה ביד מי? אמר ליה: ביד לוקח! אמר ליה: נאמן אתה להפסיד שכרך, ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה! אמר ליה **רבי ירמיה**: נהי דהפסיד שכר אזכרות, שכר דספר תורה כוליה מי הפסיד!? אמר ליה: אין! שכל ספר תורה שאין אזכרות שלו כתובות לשמן, אינו שוה כלום!

וְליעבר עליהו קולמוס וליקדשיה!? כמאן? ^ נימא דלא כרבי יהודה, דתנן: הרי שהיה צריך לכתוב את השם, ונתכוון לכתוב "יהודה", וטעה ולא הטיל בו דלת - מעביר עליו קולמוס ומקדשו, דברי **רבי יהודה**. ו**חכמים** אומרים: אין השם מן המובחר - אפילו תימא רבי יהודה - עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בחדא אזכרה, אבל דכולי ספר תורה, לא, משום דמיחזי כמנומר!

ההוא דאתא לקמיה **דר' אבהו**. אמר ליה: ספר תורה שכתבתי לפלוני, גוילין שלו לא עיבדתים לשמן. אמר ליה: ספר תורה ביד מי? אמר ליה: ביד לוקח! אמר לו: מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך, אתה נאמן להפסיד ספר תורה!

(נה,א) וּמאי שנא מדרבי אמני? אהתם איכא למימר טעי בדרי' ירמיה - הכא, כיון דקא מפסיד כוליה אגריה, ואתא ואמר, אימור קושטא קאמר

משנה: העיד **רבי יוחנן בן גודגדא** על החרשת שהשיאה אביה, שהיא יוצאה בגט; ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן, שאוכלת בתרומה. ואם מתה, בעלה יורשה; ועל המריש הגזול שבנאו בבירה, שיטול את דמיו, מפני תקנת השבים; ועל חטאת הגזולה, שלא נודעה לרבים, שהיא מכפרת, מפני תיקון המזבח
גמרא: אמר **רבא**: מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא, אמר לעדים:

מחברת גיטין - ה

"ראו גט זה שאני נותן לה!" וחזר ואמר לה: "כנסי שטר חוב זה!"
- הרי זו מגורשת - מי לא אמר ר' יוחנן בן גודגדא לא בעינן דעתה! - הכי נמי, לא בעינן דעתה! {פשיטא! כמהו דתימא? כיון דאמר "כנסי שטר חוב זה", בטולי בטליה - קמשמע לן - אם איתא דבטליה, לעדים הוה אמר להו, והאי דקאמר הכי, משום כיסופא

ועל קטנה בת ישראל -- ואילו חרשת, לא אכלה - גמאי טעמא? אגזירה שמא יאכיל חרש בחרשת! {וליכול! קטן אוכל נבלות הוא! אגזרה שמא יאכיל חרש בפיקחת! {ולאכול בתרומה דרבנן! אגזירה שמא אתי לאכול בתרומה דאורייתא!

ועל המריש הגזול שבנאו -- תנו רבנן: גזל מריש ובנאו בבירה, **בית שמאי** אומרים: מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו! **ובית הלל** אומרים: אין לו אלא דמי מריש בלבד, משום תקנת השבין

ועל חטאת הגזולה, שלא נודעה לרבים, שהיא מכפרת, מפני תיקון המזבח -- אמר **עולא**: דבר תורה, בין נודעה ובין לא נודעה, אינה מכפרת - גמאי טעמא? יאוש כדי לא קני! גומה טעם אמרו לא נודעה מכפרת? אשלא יהו כהנים עצבין! {אמרי ליה **רבנן לעולא**: והאנן "מפני תיקון המזבח" תנן!?! אמר להם: כיון דכהנים עצבין, נמצא מזבח בטל!

ורב יהודה אמר: דבר תורה, בין נודעה בין לא נודעה, מכפרת - גמאי טעמא? יאוש כדי קני! **(נהב)** גומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת? שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות!

{בשלמא לעולא, היינו דקתני חטאת, אלא לרב יהודה, מאי איריא חטאת?! אפילו עולה נמי! אלא מיבעיא קאמר! לא מיבעיא עולה, דכליל היא, אלא אפילו חטאת נמי, דחלב ודם הוא דסליק לגבי מזבח, ואידך, כהנים אכלי ליה - אפילו הכי, גזור שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות

{תנן: על חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים, שהיא מכפרת, מפני תיקון המזבח - בשלמא לעולא ניחא, אלא לרב יהודה, איפכא מיבעי ליה!?! אהכי נמי קאמר: לא נודעה - מכפרת; נודעה - אינה מכפרת, מפני תיקון המזבח

מחברת גיטין - ה

{מתלבט **רבא**: גנב והקדיש, ואחר כך טבח ומכר, משלם תשלומי כפל, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ~ ותני עלה: בחוץ, כי האי גוונא, ענוש כרת ~ ואי אמרת יאוש כדי לא קני, כרת, מאי עבידתיה?! אמר **רב שיזבי**: כרת מדבריהם! אחיכו עליה: זכרת מדבריהם מי איכא?! אמר להו **רבא**: גברא רבה אמר מילתא - לא תחוכו עלה! כרת שעל ידי דבריהן באתה לו - אוקמוה רבנן ברשותיה, כי היכי דליחייב עלה!

אמר **רבא**: הא וודאי קא מיבעיא לי: זכי אוקמוה רבנן ברשותיה, משעת גניבה או משעת הקדישה? #למאי נפקא מינה? אלגזותיה וולדותיה! #מאי? אהדר אמר **רבא**: מסתברא משעת הקדישה, שלא יהא חוטא נשכר!

משנה: לא היה סיקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה. מהרוגי המלחמה ואילך, יש בה סיקריקון זכיצד? לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית, מקחו בטל; מבעל הבית וחזר ולקח מסיקריקון, מקחו קיים. לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה, מקחו בטל; מן האשה וחזר ולקח מן האיש, מקחו קיים. זו משנה ראשונה. בית דין של אחריהם אמרו: הלוקח מסיקריקון, נותן לבעלים רביע זאימתי? בזמן שאין בידן ליקח! אבל יש בידן ליקח, הן קודמין לכל אדם! **רבי** הושיב בית דין, ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חדש, כל הקודם ליקח זכה, אבל נותן לבעלים רביע

גמרא: השתא, בהרוגי המלחמה לא היה בה סיקריקון - מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סיקריקון?! אמר **רב יהודה**: "לא דנו בה דין סיקריקון" קאמר! דאמר **רבי אסי**: שלש גזירות גזרו - גזרתא קמייתא: כל דלא קטיל, ליקטלוהו! מציעתא: כל דקטיל, לייתי ארבע זוזי! בתרייתא: כל דקטיל, ליקטלוהו! - הלכך קמייתא ומציעתא, כיון דקטלי, אגב אונסיה גמר ומקני; בתרייתא, אמרי: האידינא לישקול - למחר תבענא ליה בדינא!

אמר **רבי יוחנן**: זמאי דכתיב (משלי כח) "אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה"? אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים; אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא; אשקא דריספק חרוב ביתר!

אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים -- דההוא גברא דרחמיה קמצא, ובעל דבביה בר קמצא. עבד סעודתא. אמר ליה לשמעיה:

מחברת גיטין - ה

זיל אייתי לי קמצא. אזל אייתי ליה בר קמצא. אתא אשכחיה דהוה יתיב. אמר ליה: מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא, מאי בעית הכא? קום פוק! אמר ליה: הואיל ואתאי, שבקן, ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא! (נו,א) אמר ליה: לא! אמר ליה: יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך! אמר ליה: לא! אמר ליה: יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך! אמר ליה: לא! - נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה

אמר: הואיל והוה יתבי רבנן ולא מחו ביה, שמע מינה: קא ניחא להו. איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא! - אזל, אמר ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי! אמר ליה: מי יימר? אמר ליה: שדר להו קורבנא, חזית אי מקרבין ליה! אזל, שדר בידיה עגלא תלתא. בהדי דקאתי, שדא ביה מומא בניב שפתים, ואמרי לה בדוקין שבעין - דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא. סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות. אמר להו רבי זכריה בן אבקולס: יאמרו: בעלי מומין קריבין לגבי מזבח! סבור למיקטליה, דלא ליזיל ולימא. אמר להו רבי זכריה: יאמרו: מטיל מום בקדשים יהרג! #אמר **רבי יוחנן**: ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו שדר עלוייהו לנירון קיסר. כי קאתי, שדא גירא למזרח - אתא נפל בירושלים; למערב - אתא נפל בירושלים; לארבע רוחות השמים - אתא נפל בירושלים. אמר ליה לינוקא: פסוק לי פסוקיך! אמר ליה: (יחזקאל כה:יד) "ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל ועשו באדום כאפי וכחמתי". אמר: קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה, ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא! - ערק, ואזל, ואיגייר, ונפק מיניה ר' מאיר

שדריה עלוייהו לאספסיינוס קיסר. אתא צר עלה תלת שני. הוה בה הנהו תלתא עתירי: נקדימון בן גוריון, ובן כלבא שבוע, ובן ציצית הכסת. נקדימון בן גוריון, שנקדה לו חמה בעבורו; בן כלבא שבוע, שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע; בן ציצית הכסת, שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסתות; איכא דאמרי: שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי. חד אמר להו: אנא זיינא להו בחיטי ושערי, וחד אמר להו: בדחמרא ובדמלחא ומשחא, וחד אמר להו: בדציבי #ושבחו רבנן לדציבי, **דרב חסדא**, כל אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי, דאמר **רב חסדא**: אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי#

הוה להו למיזן עשרים וחד שתא. הוה בהו הנהו בריוני. אמרו להו רבנן: ניפוק ונעביד שלמא בהדיהו! לא שבקינהו. אמרו להו:

ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו! אמרו להו רבנן: לא מסתייעא מילתא - קמו, קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי, והוה כפנא מרתא בת בייתוס, עתירתא דירושלים הויא. שדרתה לשלוחה ואמרה ליה: זיל אייתי לי סמידא! אדאזל, איזדבן. אתא, אמר לה: סמידא ליכא - חירתא איכא. אמרה ליה: זיל, אייתי לי! אדאזל, איזדבן. אתא ואמר לה: חירתא ליכא - גושקרא איכא. אמרה ליה: זיל אייתי לי! אדאזל, איזדבן. אתא ואמר לה: גושקרא ליכא - קימחא דשערי איכא. אמרה ליה: זיל, אייתי לי. אדאזל איזדבן. הוה שליפא מסאנא. אמרה, איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל. איתיב לה פרתא בכרעא ומתה. קרי עלה **רבן יוחנן בן זכאי** (דברים כח) "הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה". איכא דאמרי: גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה. דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים. כי הוה אכיל מידי, הוה מיתחזי מאבראי. וכי הוה בריא, מייתי ליה גרוגרות. מייץ מייהו ושדי להו

כי הוה קא ניחא נפשה, אפיקתא לכל דהבא וכספא, שדיתיה בשוקא. אמרה: האי למאי מיבעי לי?! והיינו דכתיב: (יחזקאל ז) "כספם בחוצות ישליכו"

אבא סקרא, ריש בריוני דירושלים, בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה. שלח ליה: תא בצינעא לגבאי! אתא. אמר ליה: עד אימת עבדיתו הכי, וקטליתו ליה לעלמא בכפנא?! אמר ליה: מאי איעביד? דאי אמינא להו מידי, קטלו לי! אמר ליה: חזי לי תקנתא לדידי, דאיפוק - אפשר דהוי הצלה פורתא. אמר ליה: נקוט נפשך בקצירי, וליתי כולי עלמא ולישיילו בך. ואייתי מידי סריא ואגני גבך, ולימרו דנח נפשך. וליעיילו בך תלמידך, ולא ליעול בך איניש אחרינא, דלא לרגשן בך דקליל את, דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא. עביד הכי. נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד, ורבי יהושע מצד אחר. כי מטו לפיתחא, בעו למדקריה - אמר להו: יאמרו רבן דקרו! בעו למדחפיה - אמר להו: יאמרו רבן דחפו! פתחו ליה בבא. נפק

כי מטא להתם, אמר: שלמא עלך מלכא! שלמא עלך מלכא! אמר ליה: מיחייבת תרי קטלא! חדא דלאו מלכא אנא, וקא קרית לי מלכא. ותו, אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי? אמר ליה: דקאמרת: "לאו מלכא אנא" - **(נו, ב)** איברא מלכא את! דאי לאו מלכא את, לא מימסרא ירושלים בידך, דכתיב: (ישעיהו י) "והלבנון באדיר יפול", ואין "אדיר" אלא מלך, דכתיב: (ירמיהו

ל) "והיה אדירו ממנו ומשלו מקרבו יצא"; ואין "לבנון" אלא בית המקדש, שנאמר: (דברים ג) "ההר הטוב הזה והלבנון"; ודקאמרת: "אי מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האידנא" - בריוני דאית בן לא שבקינן.

אמר ליה: אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה, לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון?! אישתיק. קרי עליה **רב יוסף** ואיתימא **רבי עקיבא**: (ישעיהו מד) "משיב חכמים אחור ודעתם יסכל" - איבעי ליה למימר ליה: שקלינן צבתא, ושקלינן ליה לדרקון, וקטלינן ליה, וחביתא שבקינן לה

אדהכי, אתי פריסתקא עליה מרומי. אמר ליה: "קום! דמית ליה קיסר, ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא!" הוה סיים חד מסאני. בעא למסימא לאחרינא, לא עייל; בעא למשלפא לאידך, לא נפק. אמר: מאי האי? אמר ליה: לא תצטער! שמועה טובה אתיא לך, דכתיב: (משלי טו) "שמועה טובה תדשן עצם", אלא מאי תקנתיה? ליתי איניש דלא מיתבא דעתך מיניה, ולחליף קמד, דכתיב: (משלי יז) "ורוח נכאה תיבש גרם". עבד הכי, עייל. אמר ליה: ומאחר דחכמיתו כולי האי, עד האידנא אמאי לא אתיתו לגבאי? אמר ליה: ולא אמרי לך?! אמר ליה: אנא נמי אמרי לך! אמר ליה: מיזל אזילנא, ואינש אחרינא משדרנא. אלא בעי מינאי מידי דאתן לך. אמר ליה: תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק #קרי עליה **רב יוסף**, ואיתימא: **רבי עקיבא** (ישעיהו מד) "משיב חכמים אחור ודעתם יסכל" - איבעי למימר ליה: לשבקינהו הדא זימנא! והוא סבר: דלמא כולי האי לא עביד, והצלה פורתא נמי לא הוי

אסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק, מאי היא? יומא קמא אשקוה מיא דפארי, למחר מיא דסיפוקא, למחר מיא דקימחא, עד דרווח מיעיה פורתא פורתא.

אזל שדריה לטיטוס - (דברים לב) "ואמר אי אלהימו צור חסיו בו" - זה טיטוס הרשע, שחירף וגידף כלפי מעלה. מה עשה? תפש זונה בידו ונכנס לבית קדשי הקדשים, והציע ספר תורה ועבר עליה עבירה. ונטל סייף וגידר את הפרוכת, ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא, וכסבור הרג את עצמו, שנאמר: (תהלים עד) "שאגו צורריך בקרב מועדיך, שמו אותותם אותות". **אבא חנן** אומר: (תהלים פט) "מי כמוך חסין יה" - מי כמוך, חסין וקשה, שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק. **דבי רבי ישמעאל** תנא: (שמות טו) "מי כמוכה באלים ה'" - מי כמוכה באלמים -

מה עשה? נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרותני, והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן, והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו, שנאמר: (קהלת ח) "ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו" - אל תיקרי "קבורים" אלא "קבוצים"; אל תיקרי "וישתכחו" אלא "וישתבחו". איכא דאמרי: קבורים ממש, דאפילו מילי דמטמרן איגלייא להון עמד עליו נחשול שבים לטובעו. אמר: כמדומה אני שאלהיהם של אלו, אין גבורתו אלא במים - בא פרעה, טבעו במים, בא סיסרא, טבעו במים. אף הוא עומד עלי לטובעני במים! אם גבור הוא, יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה. יצתה בת קול ואמרה לו: "רשע בן רשע, בן בנו של עשו הרשע! בריה קלה יש לי בעולמי, ו"יתוש" שמה #אמאי קרי לה "בריה קלה"? דמעלנא אית לה, ומפקנא לית לה! #עלה ליבשה ותעשה עמה מלחמה!"

עלה ליבשה. בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים. יומא חד הוה קא חליף אבבא דבי נפחא. שמע קל ארזפתא. אישתיק. אמר: איכא תקנתא! כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה. לנכרי יהיב ליה ארבע זוזי, לישראל אמר ליה: מיסתייך דקא חזית בסנאד! עד תלתין יומין עבד הכי. מכאן ואילך, כיון דדש, דש תניא: אמר **רבי פנחס בן ערובא**: אני הייתי בין גדולי רומי, וכשמת, פצעו את מוחו ומצאו בו כצפור דרור, משקל שני סלעים. במתניתא תנא: כגוזל בן שנה, משקל שני ליטרין. אמר **אביי**: נקטינן: פיו של נחושת, וצפורניו של ברזל

כי הוה קא מיית, אמר להו ליקליוה לההוא גברא, ולבדרי לקיטמיה אשב ימי, דלא לשכחיה אלהא דיהודאי ולוקמיה בדינא אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה. בעי לאיגיורי. אזל אסקיה לטיטוס בנגידא. אמר ליה: מאן חשיב בההוא עלמא? אמר ליה: ישראל! מהו לאידבוקי בהו? אמר ליה: מילייהו נפישין, ולא מצית לקיומינהו. זיל איגרי בהו בההוא עלמא, והוית רישא! דכתיב: (איכה א) "היו צריה לראש" - כל המיצר לישראל, נעשה ראש

אמר ליה: דיניה דההוא גברא במאי? אמר ליה: (נז,א) במאי דפסיק אנפשיה - כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה, ודייני ליה, וקלו ליה, ומבדרו אשב ימי

אזל אסקיה לבלעם בנגידא. אמר ליה: מאן חשיב בההוא עלמא? אמר ליה: ישראל! מהו לאידבוקי בהו? אמר ליה: (דברים כג) "לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים". אמר ליה: דיניה דההוא גברא

מחברת גיטין - ה

במאי? אמר ליה: בשכבת זרע רותחת!

אזל אסקיה לישו בנגידא. אמר ליה: מאן חשיב בההוא עלמא?
אמר ליה: ישראל! מהו לאדבוקי בהו? אמר ליה: טובתם דרוש;
רעתם לא תדרוש. כל הנוגע בהן, כאילו נוגע בבבת עינו. אמר
ליה: דיניה דההוא גברא במאי? אמר ליה: בצואה רותחת. דאמר
מר: כל המלעיג על דברי חכמים, נידון בצואה רותחת
תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם, עובדי עבודה
זרה!

תניא: אמר **רבי אלעזר**: בא וראה כמה גדולה כחה של בושה,
שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא, והחריב את ביתו, ושרף את
היכלו

אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא -- דהוו נהיגי, כי הוו
מפקי חתנא וכלתא, מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא, כלומר:
פרו ורבו כתרנגולים! יומא חד, הוה קא חליף גונדא דרומאי.
שקלינהו מינייהו. נפלו עלייהו מחונהו. אתו, אמרו ליה לקיסר:
מרדו בך יהודאי! אתא עלייהו

הוה בהו ההוא בר דרומא, דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו. שקליה
קיסר לתאגיה ואותביה אארעא. אמר: ריבוניה דעלמא כוליה! אי
ניחא לך, לא תמסריה לההוא גברא, לדידיה ולמלכותיה, בידיה
דחד גברא! - אכשליה פומיה לבר דרומא, ואמר: (תהלים ס)
"הלא אתה אלהים זנחתנו, ולא תצא אלהים בצבאותינו" # {דוד
נמי אמר הכי!} <דוד, אתמוהי קא מתמה!# על לבית הכסא.
אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה

אמר: הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא, אישבקינהו. שבקינהו,
ואזל איזדקור, ואכלו ושתו ואדליקו שרגי, עד דאיתחזי בליונא
דגושפנקא ברחוק מילא. אמר: מיחדא קא חדו בי יהודאי! הדר
אתא עלייהו

אמר **ר' אסי**⁵: תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו לטור מלכא,
וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא, ובהך גיסא הלולי וחנגי,
ולא הוו ידעי הני בהני

(איכה ב) "בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב" - כי אתא **רבין**,
אמר **רבי יוחנן**: אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר
המלך, דאמר **רב יהודה** אמר **רב אסי**: ששים רבוא עיירות היו לו

5 מכיון שהמאמר הבא שדומה לזה הוא רב אסי, נראה שגם זה רב אסי ולא רבי אסי

מחברת גיטין - ה

לינאי המלך בהר המלך, וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים, חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים. אלו הן: כפר ביש, כפר שיחליים, כפר דכריא. כפר ביש - דלא יהבי ביתא לאושפיזא; כפר שיחליים - שהיתה פרנסתן מן שחליים; כפר דכריא - אמר **רבי יוחנן**: שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה, ויולדות נקבה באחרונה, ופוסקות

אמר **עולא**: לדידי חזי לי ההוא אתרא, ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק. אמר ליה ההוא צדוקי **לרבי חנינא**: שקורי משקריתו! אמר ליה: (ירמיהו ג) "ארץ צבי" כתיב בה - מה צבי זה, אין עורו מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל - בזמן שיושבין עליה, רווחא, ובזמן שאין יושבין עליה, גמדא

רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי. אמרי: אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים, לימא! פתח חד מינייהו ואמר: מעשה בארוס וארוסתו שנשבו לבין הגוים, והשיאום זה לזה. אמרה לו: בבקשה ממך! אל תגע בי, שאין לי כתובה ממך. ולא נגע בה עד יום מותו. וכשמת, אמרה להן: סיפדו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף, דאילו ביוסף, לא הוה אלא חדא שעתא, והאי כל יומא ויומא; ואילו יוסף, לאו בחדא מטה, והאי, בחדא מטה; ואילו יוסף, לאו אשתו, והא אשתו

פתח אידך ואמר: מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר. נחסר השער מודיא אחת, ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים, והביאום לבית דין וסקלום, וחזר השער למקומו

פתח אידך ואמר: מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה, והיתה כתובתה מרובה. מה עשה? הלך וזימן את שושביניו, והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת, והביא לובן ביצה והטיל ביניהן, והעמיד להן עדים, ובא לבית דין. היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן, ובבא בן בוטא שמו. אמר להן: כך מקובלני משמאי הזקן: לובן ביצה סולד מן האור, ושכבת זרע דוחה מן האור. בדקו ומצאו כדבריו, והביאוהו לבית דין, והלקוהו, והגבוהו כתובתה ממנו

אמר ליה **אביי לרב יוסף**: {ומאחר דהוו צדיקים כולי האי, מאי טעמא איענוש? אמר ליה: משום דלא איאבול על ירושלים, דכתיב: (ישעיהו סו) "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה. שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה"

אשקא דריספק חריב ביתר -- דהוו נהיגי, כי הוה מתיליד ינוקא, שתלי ארזא; ינוקתא, שתלי תורניתא. וכי הוו מינסבי, קייצי להו ועבדו גננא. יומא חד, הוה קא חלפא ברתיה דקיסר. אתבר שקא דריספק. קצו ארזא ועיילו לה. אתו, נפול עליהו מחונהו. אתו אמרו ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי. אתא עליהו

(איכה ב) "גדע בחרי אף כל קרן ישראל" - אמר ר' זירא אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן: אלו שמונים אלף קרני מלחמה, שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה, והרגו בה אנשים ונשים וטף, עד שהלך דמן ונפל לים הגדול. שמא תאמר: קרובה היתה - רחוקה היתה מיל. תניא: רבי אליעזר הגדול אומר: שני נחלים יש בבקעת ידים, אחד מושך אילך ואחד מושך אילך, ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם. במתניתא תנא: שבע שנים בצרו גוים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל

(נז,ב) אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים: בבקעה זו הרג נבוזראדן רב טבחים מאתים ואחת עשרה רבוא. ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת, עד שהלך דמן ונגע בדמו של זכריה, לקיים מה שנאמר: (הושע ד) "ודמים בדמים נגעו". אשכחיה לדמיה דזכריה, דהוה קא מרתח וסליק. אמר: מאי האי? אמרו ליה: דם זבחים דאשתפוד! אייתי דמי ולא אידמו. אמר להו: אי אמריתו לי, מוטב, ואי לאו, מסריקנא לבשרייכו במסרקיי דפרזלי. אמרי ליה: מאי נימא לך? נביא הוה בן, דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא. קמינן עילויה וקטלינן ליה. והא כמה שנין דלא קא ניח דמיה. אמר להו: אנא מפייסנא ליה! אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה. קטל עילויה, ולא נח; בחורים ובתולות. קטל עילויה, ולא נח; אייתי תינוקות של בית רבן. קטל עילויה, ולא נח. אמר ליה: "זכריה! זכריה! טובים שבהן איבדתים! ניחא לך דאבדינהו לכולהו?!" כדאמר ליה הכי, נח. בההיא שעתא, הרהר תשובה בדעתיה. אמר: ומה, אם על נפש אחת כך, ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא, על אחת כמה וכמה! ערק, אזל, שדר שטר פרטתא בביתיה, ואגייר

תנא: נעמן, גר תושב היה; נבוזראדן, גר צדק היה. מבני בניו של המן, למדו תורה בבני ברק; מבני בניו של סיסרא, למדו תינוקות בירושלים; מבני בניו של סנחריב, למדו תורה ברבים. מאן אינון? שמעיה ואבטליון!

היינו דכתיב: (יחזקאל כד) "נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות"

(בראשית כז) "הקול, קול יעקב, והידים, ידי עשו" - "הקול" - זה אדריינוס קיסר, שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים; "קול יעקב" - זה אספסיינוס קיסר, שהרג בכרך ביתר ארבע מאות רבוא, ואמרי לה: ארבעת אלפים רבוא. "והידים ידי עשו" - זו מלכות הרשעה, שהחריבה את בתינו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו

דבר אחר: "הקול קול יעקב" - אין לך תפלה שמועלת שאין בה מזרעו של יעקב; "והידים ידי עשו" - אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרעו של עשו. והיינו דאמר ר' אלעזר: (איוב ה) "בשוט לשון תחבא" - בחירחורי לשון תחבא

אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב: (תהלים קלז) "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון?" <מלמד שהראהו הקב"ה לדוד, חורבן בית ראשון וחורבן בית שני. חורבן בית ראשון, שנאמר: "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו"; בית שני, דכתיב: (תהלים קלז) "זכור ה' לבני אדום, את יום ירושלים, האומרים ערו עד היסוד בה"

אמר רב יהודה אמר שמואל, ואיתימא: רבי אמי, ואמרי לה: במתניתא תנא: מעשה בארבע מאות ילדים וילדות, שנשבו לקלון. הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים. אמרו: אם אנו טובעין בים, אנו באין לחיי העולם הבא? דרש להן הגדול שבהן: (תהלים סח) "אמר ה' מבשן אשיב, אשיב ממצולות ים" - "מבשן אשיב" - מבין שיני אריה אשיב; "ממצולות ים" - אלו שטובעין בים. כיון ששמעו ילדות כך, קפצו כולן ונפלו לתוך הים. נשאו ילדים קל וחומר בעצמן ואמרו: מה הללו, שדרכן לכך, כך - אנו, שאין דרכנו לכך, על אחת כמה וכמה! אף הם קפצו לתוך הים. ועליהם הכתוב אומר: (תהלים מד) "כי עליך הורגנו כל היום, נחשבנו כצאן טבחה"

ורב יהודה אמר: זו אשה ושבעה בניה. אתיוהו קמא לקמיה דקיסר. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (שמות כ) "אנכי ה' אלהיך". אפקוהו וקטלוהו, ואתיוהו לאידך

לקמיה דקיסר. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (שמות כ) "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". אפקוהו וקטלוהו. אתיוהו לאידך. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (שמות כב) "זובח לאלהים יחרס". אפקוהו וקטלוהו. אתיוהו לאידך. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (שמות לד) "לא תשתחוה לאל אחר". אפקוהו וקטלוהו. אתיוהו לאידך. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (דברים ו) "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד". אפקוהו וקטלוהו. אתיוהו לאידך. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (דברים ד) "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". אפקוהו וקטלוהו. אתיוהו לאידך. אמרו ליה: פלח לעבודה זרה! אמר להו: כתוב בתורה: (דברים כו) "את ה' האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו. וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך ולשמר כל מצותיו" - כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין אותו באל אחר, ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת. אמר ליה קיסר: אישדי לך גושפנקא, וגחין ושקליה, כי היכי דלימרו קביל עליה הרמנא דמלכא. אמר ליה: חבל עלך קיסר! חבל עלך קיסר! על כבוד עצמך, כך! על כבוד הקב"ה, על אחת כמה וכמה! אפקוהו למיקטליה. אמרה להו אימיה: יהבוהו ניהלי ואינשקיה פורתא. אמרה לו: בני, לכו ואמרו לאברהם אביכם: אתה עקדת מזבח אחד, ואני עקדתי שבעה מזבחות! אף היא עלתה לגג, ונפלה ומתה. יצתה בת קול ואמרה: (תהלים קיג) "אם הבנים שמחה"

ר' יהושע בן לוי אמר: זו מילה, שניתנה בשמיני. **ר' שמעון בן לקיש** אמר: אלו תלמידי חכמים, שמראין הלכות שחיטה בעצמן, דאמר **רבא**: כל מילי ליחזי איניש בנפשיה, בר משחיטה ודבר אחר. **רב נחמן בר יצחק** אמר: אלו תלמידי חכמים, שממיתין עצמן על דברי תורה, כדר' שמעון בן לקיש, דאמר **ר' שמעון בן לקיש**: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם, שנאמר: (במדבר יט) "זאת התורה, אדם כי ימות באהל"

אמר **רבה בר בר חנה** אמר **ר' יוחנן**: ארבעים סאה (נח,א) קצוצי תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר. **רבי ינאי ברבי ישמעאל** אמר: שלש קופות של ארבעים ארבעים סאה. במתניתא תנא: ארבעים קופות של שלש סאין. ולא פליגי - הא דרישא, הא דדרעא

אמר **רבי אסי**: ארבעה קבין מוח נמצאו על אבן אחת. **עולא** אמר: תשעת קבין. אמר **רב כהנא** ואיתימא: **שילא בר מרי**: מאי קראה? (תהלים קלז) "בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע"

(איכה ד) "בני ציון היקרים המסולאים בפז" - מאי "מסולאים בפז"? ^ אילימא דהוו מחפי בפיזא, והאמרי **דבי רבי שילא**: תרתי מתקלי איסתירי פיזא נחות בעלמא - חדא ברומי, וחדא בכולי עלמא! - אלא שהיו מגנין את הפז ביופיין. מעיקרא, חשיבי דרומאי הוו נקטי בליונא דגושפנקא, ומשמשי ערסייהו. מכאן ואילך, מייתו בני ישראל ואסרי בכרעי דפורייהו, ומשמשי. אמר ליה חד לחבריה: הא, היכא כתיבא? אמר ליה: (דברים כח) "גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת!" אמר: כמה מרחיקנא מדוכתא פלן? אמר ליה: אינגד פוסתא ופלגא! אמר ליה: אי מטאי לגביה, לא איצטריכי לך!

אמר **רב יהודה** אמר **שמואל** משום **רבן שמעון בן גמליאל**: מאי דכתיב: (איכה ג) "עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי"? ארבע מאות בתי כנסיות היו בכרך ביתר, ובכל אחת ואחת היו בה ארבע מאות מלמדי תינוקות, וכל אחד ואחד היו לפניו ארבע מאות תינוקות של בית רבן. וכשהיה אויב נכנס לשם היו דוקרין אותן בחוטריהן. וכשגבר אויב ולכדום, כרכום בספריהם והציתום באש

תנו רבנן: מעשה ברבי יהושע בן חנניה, שהלך לכרך גדול שברומי. אמרו לו: תינוק אחד יש בבית האסורים, יפה עינים וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים. הלך ועמד על פתח בית האסורים. אמר: (ישעיהו מב) "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים" ענה אותו תינוק ואמר: "הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו" אמר: מובטחני בו שמורה הוראה בישראל! העבודה שאיני אז מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו! אמרו: לא אז משם עד שפדאו בממון הרבה. ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל. ומנו? רבי ישמעאל בן אלישע

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: מעשה בבנו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע, שנשבו לשני אדונים. לימים נזדווגו שניהם במקום אחד. זה אומר: יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם! וזה אומר: יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה! אמרו: בוא ונשיאם זה לזה, ונחלק בוולדות. הכניסום לחדר. זה ישב בקרן זיית זה, וזו ישבה

בקרן זוית זה. זה אומר: אני כהן בן כהנים גדולים. אשא שפחה?!
וזאת אומרת: אני כהנת בת כהנים גדולים. אנשא לעבד?! ובכו
כל הלילה. כיון שעלה עמוד השחר, הכירו זה את זה, ונפלו זה על
זה, וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן. ועליהן קונן ירמיה: (איכה א)
"על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים"

אמר **ריש לקיש**: מעשה באשה אחת, ו"צפנת בת פניאל" שמה.
"צפנת" - שהכל צופין ביופיה; "בת פניאל" - בתו של כהן גדול
ששימש לפני ולפנים - שנתעלל בה שבאי כל הלילה. למחר,
הלבישה שבעה חלוקים, והוציאה למוכרה. בא אדם אחד שהיה
מכוער ביותר. אמר לו: הראני את יופיה! אמר לו: ריקא! אם
אתה רוצה ליקח, קח! שאין כיופיה בכל העולם כולו. אמר לו: אף
על פי כן! הפשיטה ששה חלוקים, ושביעי קרעתה, ונתפלשה
באפר. אמרה לפניו: רבוננו של עולם! אם עלינו לא חסת, על
קדושת שמך הגבור למה לא תחוס?! ועליה קונן ירמיה: (ירמיהו
ו) "בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר. אבל יחיד עשי לך מספד
תמרורים. כי פתאום יבא השודד עלינו" - "עליך" לא נאמר אלא
"עלינו" - כביכול, עלי ועליך בא שודד

אמר **רב יהודה** אמר **רב**: מאי דכתיב: (מיכה ב) "ועשקו גבר וביתו
ואיש ונחלתו"? מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו, ושוליא
דנגרי הוה. פעם אחת הוצרך רבו ללות. אמר לו: שגר אשתך
אצלי ואלונה. שיגר אשתו אצלו. שהה עמה שלשה ימים. קדם ובא
אצלו. אמר לו: אשתי ששיגרתי לך, היכן היא? אמר לו: אני
פטרתיה לאלתר, ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך. אמר לו:
מה אעשה? אמר לו: אם אתה שומע לעצתי, גרשה. אמר לו:
כתובתה מרובה. אמר לו: אני אלווד, ותן לה כתובתה. עמד זה
וגרשה. הלך הוא ונשאה. כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפורעו,
אמר לו: בא ועשה עמי בחובד! והיו הם יושבים ואוכלים ושותין,
והוא היה עומד ומשקה עליהן, והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות
בכוסיהן. ועל אותה שעה נתחתם גזר דין. ואמרי לה: על שתי
פתילות בנר אחד

לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית, מקחו בטל; מבעל הבית
וחזר ולקח מסיקריקון, מקחו קיים. לקח מן האיש וחזר ולקח מן
האשה, מקחו בטל; מן האשה וחזר ולקח מן האיש, מקחו קיים --

מחברת גיטין - ה

אמר **רב**: לא שנו אלא דאמר לו: "לך חזק וקני" - אבל בשטר, קנה. ו**שמואל** אמר: אף בשטר נמי לא קנה, עד שיכתוב לו אחריות

(נחב) {תניא כוותיה דשמואל: ר' שמעון בן אלעזר אומר: לקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש, מקחו קיים; מן האיש וחזר ולקח מן האשה, מקחו בטל, עד שתכתוב לו אחריות - נימא תיהוי תיובתא דרב! אמר לך רב: מאי "אחריות"? - נמי שטר!

תנו רבנן: לקח מן הסיקריקון ואכלה שלש שנים בפני בעלים, וחזר ומכרה לאחר, אין לבעלים על לוקח שני כלום - הֲהיכי דמי? ^ אי דקא טעין ואמר "מינד זבנה", אפילו ראשון נמי! ^ אי דלא קא טעין ואמר "מינד זבנה", אפילו שני נמי לא! אמר **רב ששת**: לעולם דלא קא טעין ליה, וכגון זה טוענין ליורש וטוענין ללוקח! - ואידך, אי טעין, אין - ואי לא טעין, לא!

תנו רבנן: הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות, אין בו משום סיקריקון. ואנפרות עצמה צריכה שתשהה שנים עשר חדש {והאמרת: אין בה משום סיקריקון?!} אהכי קאמר: סיקריקון עצמה צריכה שתשהה שנים עשר חדש!

אמר **רב יוסף**: נקטינן: אין אנפרות בבבל {והא קחזינן דאיכא!} אלא אימא: אין דין אנפרות בבבל! הֲמאי טעמא? כיון דאיכא בי דוואר, ולא אזיל קביל, אימא: אחולי אחיל!

גידל בר רעילאי קביל ארעא בטסקא מבני באגא. אקדים ויהיב זוזי דתלת שנין. לסוף, אתא מרוותא קמאי. אמרו ליה: שתא קמייתא דיהבת, אכלת - השתא, אנן יהבינן - אנן אכלינן! אתו לקמיה ד**רב פפא**. סבר למיכתב ליה טירפא אבני באגא. אמר ליה **רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא**: אם כן, עשית סיקריקון! אלא אמר **רב הונא בריה דרב יהושע**: הניח מעותיו על קרן הצבי!

זו משנה ראשונה. בית דין של אחריהם אמרו: הלוקח מסיקריקון, נותן לבעלים רביע הֲאימתי? בזמן שאין בידן ליקח. אבל יש בידן ליקח, הן קודמין לכל אדם. **רבי** הושיב בית דין, ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חדש, כל הקודם ליקח זכה, אבל נותן לבעלים רביע -- אמר **רב**: רביע בקרקע או רביע במעות! ו**שמואל** אמר: רביע בקרקע, שהן שליש במעות - הֲבמאי קמיפלגי? אמר סבר: נכי רביע זבין, ומר סבר: נכי חומשא זבין!

{מיתיבי: זו משנה ראשונה. בית דין של אחריהן אמרו: הלוקח מן

מחברת גיטין - ה

הסיקריקון, נותן לבעלים רביע. ויד בעלים על העליונה - רצו בקרקע, נוטלין; רצו במעות, נוטלין! גאימתי? בזמן שאין בידן ליקח - אבל יש בידן ליקח, הן קודמין לכל אדם. **רבי** הושיב בית דין, ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חודש, כל הקודם ליקח זכה, אבל נותן לבעלים רביע בקרקע או רביע במעות?! **אמר רב אשי:** כי תניא ההיא לאחר שבאו מעות לידו!

אמר רב: (נט,א) אנא הואי במנינא דבי רבי, ומינאי דידי מנו ברישא! {והאנן תנן: דיני ממונות, והטהרות, והטומאות, מתחילין מן הגדול. ודיני נפשות מתחילין מן הצד! **אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר' הילל בריה דר' וולס:** שאני מנינא דבי רבי, דכולהו מנינייהו מן הצד הוו מתחילין!

ואמר **רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולס:** מימות משה ועד רבי, לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד - וולא?! הא הוה יהושע?! {הוה אלעזר! {הא הוה אלעזר?! {הוה פנחס! {הא הוה פנחס?! {הו זקנים! {הא הוה שאול?! {הוה שמואל! {הוה נח נפשיה?! {כולהו שני קאמרינן! {הא הוה דוד?! {הוה עירא היאירי! {הא נח נפשיה?! {כולהו שני בעינן! {הא הוה שלמה?! {הא שמעי בן גרא! {הא קטליה?! {כולהו שני קאמרינן! {הא הוה חזקיה?! {הוה שבנא! {הא איקטיל?! {כולהו שני קאמרינן! {הא הוה עזרא?! {הוה נחמיה בן חכליה!

אמר רב אחא בריה דרבא: אף אני אומר: מימות רבי ועד רב אשי, לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד - וולא?! והא הוה הונא בר נתן?! {שאני הונא בר נתן, דמיכף הוה כייף ליה לרב אשי!

משנה: חרש רומז ונרמז. **ובן בתירא** אומר: קופץ ונקפץ במטלטלין. הפעוטות, מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין **גמרא:** אמר ר' נחמן: מחלוקת במטלטלין, אבל בגיטין, דברי הכל ברמיזה {פשיטא! - "במטלטלין" תנן! כמהו דתימא? אַף במטלטלין - קמשמע לן!

איכא דאמרי: אמר ר' נחמן: כמחלוקת במטלטלין, כך מחלוקת בגיטין {והאנן "במטלטלין" תנן?! {אימא: אַף במטלטלין!

הפעוטות, מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין -- וועד כמה? מחוי **רב יהודה לרב יצחק בריה:** כבר שית, כבר שב. **רב כהנא**

מחברת גיטין - ה

אמר: כבר שב, כבר תמני. במתניתא תנא: כבר תשע, כבר עשר - ולא פליגי - כל חד וחד לפי חורפיה; וטעמא מאי? אמר ר' אבא בר יעקב אמר ר' יוחנן: משום כדי חייו

(מלכים ב י) "ויאמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל" - מאי "מלתחה"? אמר ר' אבא בר יעקב אמר ר' יוחנן: דבר הנמלל ונמתח! <ככי אתא רב דימי, אמר ר' יוחנן: שיגר לו בוניים בן נוניים לרבי, סיבני וחומס, סלסלה ומלמלא - סיבני וחומס - כאמגוזא ופלגיה דאמגוזא; סלסלה ומלמלא - כפיסתקא ופלגי דפיסתקא - מאי "מלמלא"? <דבר הנמלל ונמתח!

וטעותן עד כמה? אמר ר' יונה אמר ר' זירא: עד שתות כגדול! בעי אביי: מתנתו מאי? ארבי ימר אמר: אין מתנתו מתנה! <מר בר רב אשי אמר: מתנתו מתנה! אפכוה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי. אמר להו: זילו אמרו לבר מר: לאו הכי הוה עובדא: כי הוה קאי מר חד כרעיה אארעא וחד כרעיה אדרגא, ואמרנא ליה: מתנתו מאי? ואמר לן: מתנתו מתנה! - אחת מתנת שכיב מרע, ואחת מתנת בריא; אחת מתנה מרובה, ואחת מתנה מועטת!

משנה: אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון, ואחריו לוי, ואחריו ישראל, מפני דרכי שלום; מערבין בבית ישן, מפני דרכי שלום; (נט,ב) בור שהוא קרוב לאמה, מתמלא ראשון, מפני דרכי שלום; מצודות חיה ועופות ודגים, יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור; מציאת חרש שוטה וקטן, יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור; עני המנקף בראש הזית, מה שתחתיו גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור; אין ממחין ביד עניי גוים בלקט שכחה ופאה, מפני דרכי שלום

גמרא: גמנא הני מילי? אמר רב מתנה: דאמר קרא: (דברים לא) "ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי" - אטו אנא לא ידענא דכהנים בני לוי נינהו?! - אלא כהן ברישא, והדר לוי! <ארבי יצחק נפחא אמר: מהכא: (דברים כא) "ונגשו הכהנים בני לוי" - אטו אנן לא ידעינן דכהנים בני לוי נינהו?! אלא כהן ברישא, והדר לוי! <<ארב אשי אמר: מהכא: (דברי הימים א כג) "בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש

קדשים!" <<<ר' חייא בר אבא אמר: מהכא: (ויקרא כא)
"וקדשתו" - לכל דבר שבקדושה! תנא **דבי רבי ישמעאל**:
"וקדשתו" - לכל דבר שבקדושה - לפתוח ראשון, ולברך ראשון,
וליטול מנה יפה ראשון!

אמר ליה **אביי לרב יוסף**: ומפני דרכי שלום?! דאורייתא היא!
אמר ליה: דאורייתא, ומפני דרכי שלום! {כל התורה כולה נמי,
מפני דרכי שלום היא, דכתיב: (משלי ג) "דרכיה דרכי נועם וכל
נתיבותיה שלום"! |אלא אמר **אביי**: לכדמר, דתניא: שנים
ממתינין זה לזה בקערה - שלשה אין ממתינין; הבוצע, הוא פושט
ידו תחלה, ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו,
הרשות בידו ~ ואמר מר עלה: לא שנו אלא בסעודה, אבל בבית
הכנסת לא, דאתו לאינצויי

אמר **רב מתנה**: הא דאמרת בבית הכנסת לא, לא אמרן אלא
בשבתות וימים טובים, דשכיחי רבים, אבל בשני ובחמישי,
לא {איני! והא **רב הונא** קרי בכהני בשבתות וימים טובים?!
אשאני רב הונא, דאפילו רבי אמי ורבי אסי, כהני חשיבי דארץ
ישראל, מיכף הוו כייפי ליה!

אמר **אביי**: נקטינן: אין שם כהן, נתפרדה חבילה

ואמר **אביי**: נקטינן: אין שם לוי, קורא כהן {איני! והאמר **רבי**
יוחנן: כהן אחר כהן לא יקרא, משום פגמו של ראשון; לוי אחר
לוי לא יקרא, משום פגם שניהם?! <כי קאמרינן, באותו כהן!
{מאי שנא לוי אחר לוי, דאיכא פגם שניהם? דאמרי: חד מינייהו
לאו לוי הוא - כהן אחר כהן נמי, אמרי: חד מינייהו לאו כהן
הוא! <כגון דמוחזק לן באבוה דהאי שני דכהן הוא {הכי נמי,
דמוחזק לן באבוה דהאי שני, דלוי הוא! <אלא אמרי: ממזרת או
נתינה נסיב, ופסליה לזרעיה {הכא נמי, אמרי: גרושה או חלוצה
נסיב, ואחליה לזרעיה! <סוף סוף, לוי מי קא הוי?!
{ולמאן? ^ אי ליושבין, הא קא חזו ליה! - אלא ליוצאין!

שלחו ליה **בני גלילא לרבי חלב**: {אחריהן (ס,א) מי קוראין? לא
הוה בידיה. אתא ושייליה **לרבי יצחק נפחא**. אמר ליה: אחריהן
קוראין תלמידי חכמים הממונין פרנסים על הצבור, ואחריהן
תלמידי חכמים הראויין למנותם פרנסים על הציבור, ואחריהן בני
תלמידי חכמים שאבותיהן ממונים פרנסים על הצבור, ואחריהן
ראשי כנסיות, וכל אדם

שלחו ליה בני גליל לר' חלבון: גמהו לקרות בחומשים בבית הכנסת בציבור? לא הוה בידיה. אתא שייליה לר' יצחק נפחא. לא הוה בידיה. אתא שאיל בי מדרשא, ופשטוה מהא דאמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן: ספר תורה שחסר יריעה אחת, אין קורין בו - ולא היא! התם מחסר במילתיה - הכא לא מחסר במילתיה

ארבה ורב יוסף, דאמרי תרוייהו: אין קוראין בחומשין בבית הכנסת משום כבוד צבור

ורבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: האי ספר אפטרותא, אסור למקרי ביה בשבת - גמאי טעמא? כדלא ניתן ליכתב! מר בר רב אשי אמר: לטלטולי נמי אסור! גמאי טעמא? כדהא לא חזי למיקרי ביה! #ולא היא! שרי לטלטולי, ושרי למיקרי ביה! דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא! {והא, לא ניתן ליכתב! אלא כיון דלא אפשר, (תהלים קיט) "עת לעשות לה" הפרו תורתך" - הכי נמי, כיון דלא אפשר, "עת לעשות לה" הפרו תורתך" #}

געא מיניה אביי מרבה: מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה? - תיבעי למאן דאמר תורה מגילה ניתנה, תיבעי למאן דאמר תורה חתומה ניתנה - תיבעי למאן דאמר תורה מגילה ניתנה ניתנה - כיון דמגילה ניתנה, כותבין? או דילמא, כיון דאידבק, אידבק? תיבעי למאן דאמר: תורה חתומה ניתנה - כיון דחתומה ניתנה, אין כותבין? או דילמא, כיון דלא אפשר, כתבין? כאמר ליה: אין כותבין! ומה טעם? לפי שאין כותבין!

{איתיביה: אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה!?! אמר ר' שמעון בן לקיש משום ר' ינאי: באל"ף בי"ת!

{איתיביה: כשהוא כותב, רואה וכותב מה שכתוב בטבלא!?!
אימא: "כמה שכתוב בטבלא"!

{איתיביה: כשהוא כותב, רואה בטבלא וכותב מה שכתוב בטבלא - מה הוא כתוב בטבלא? (במדבר ה) "אם שכב", "אם לא שכב"?!
כהכא במאי עסקינן? בסירוגין!

כתנאי: אין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה. ואם דעתו להשלים, מותר. ר' יהודה אומר: בבראשית - עד דור המבול; בתורת כהנים - עד "ויהי ביום השמיני"

אמר ר' יוחנן משום רבי בנאה: תורה מגילה ניתנה, שנאמר: (תהלים מ) "אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב

עלי". ר' שמעון בן לקיש אומר: תורה חתומה ניתנה, שנאמר: (דברים לא) "לקוח את ספר התורה הזאת" {ואידך נמי, הכתיב "לקוח"!} אהוא לבתר דאידבק! {ואידך נמי, הכתיב: "במגילת ספר כתוב עלי"!} אהוא דכל התורה כולה איקרי "מגילה", דכתיב: (זכריה ה) "ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר אני רואה מגילה עפה"! <<אי נמי, לכדרבי לוי, דאמר רבי לוי: שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן. אלו הן: פרשת כהנים, ופרשת לויים, ופרשת טמאים, ופרשת שילוח טמאים, ופרשת "אחרי מות", (סב) ופרשת שתויי יין, ופרשת נרות, ופרשת פרה אדומה

אמר ר' אלעזר: תורה, רוב בכתב ומיעוט על פה, שנאמר: (הושע ח) "אכתוב לו רובי תורתך כמו זר נחשבו". ור' יוחנן אמר: רוב על פה, ומיעוט בכתב, שנאמר: (שמות לד) "כי על פי הדברים האלה" {ואידך נמי, הכתיב: "אכתוב לו רובי תורתך"!} אהוא אתמוהי קא מתמה: "אכתוב לו רובי תורתך?! הלא כמו זר נחשבו!" {ואידך נמי, הכתיב: "כי על פי הדברים האלה"!} אהוא משום דתקיפי למיגרמרינהו!

דרש רבי יהודה בר נחמני, מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש: כתיב: (שמות לד) "כתוב לך את הדברים האלה", וכתיב: (שמות לד) "כי על פי הדברים האלה" - הא כיצד? דברים שבכתב, אי אתה רשאי לאומרן על פה; דברים שבעל פה, אי אתה רשאי לאומרן בכתב!

דבי רבי ישמעאל תנא: "אלה" - אלה אתה כותב, ואי אתה כותב הלכות!

אמר ר' יוחנן: לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר: (שמות לד) "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל"

מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום -- מאי טעמא? ^ אילימא משום כבוד - והא ההוא שיפורא, דהוה מעיקרא בי רב יהודה, ולבסוף בי רבה, ולבסוף בי רב יוסף, ולבסוף בי אביי, ולבסוף בי רבא! אלא משום חשדא!

בור שהוא קרוב לאמה, מתמלא ראשון, מפני דרכי שלום -- איתמר: בני נהרא, רב אמר: תתאי שתו מיא ברישא, ושמואל

מחברת גיטין - ה

אמר: עילאי שתו מיא ברישא - בדמיזל, כולי עלמא לא פליגי - כי פליגי במיסכר ואשקויי - שמואל אמר: עילאי שתו מיא ברישא, דאמרי: אנן מקרבינן טפי; ורב אמר: תתאי שתו מיא ברישא, דאמרי: נהרא כפשטיה ליזיל!

{תנן: בור הקרוב לאמה, מתמלא ראשון, מפני דרכי שלום!} <תרגמה שמואל אליבא דרב: באמה המתהלכת על פי בורו! {אי הכי, מאי למימרא?!} <מהו דתימא? מצי אמרי ליה: "סכר מיסכר, ואשקי בהינדזא!" - קמשמע לן!

אמר רב הונא בר תחליפא: השתא, דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, כל דאליס גבר!

רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאביי. אמר ליה: לותבן מר בעידנא! אמר ליה: אית לי עידנא לדידי! - ולותבן מר בליליא! אמר ליה: אית לי מיא לאשקויי! אמר ליה: אנא משקינא ליה למר מיא ביממא, ולותבן מר בליליא! אמר ליה: לחיי! - אזל לעילאי. אמר להו: תתאי שתו מיא ברישא! אזל לתתאי. אמר להו: עילאי שתו מיא ברישא! אדהכי, סכר מיסכר ואשקי. כי אתא לקמיה דאביי, אמר ליה: "כבי תרי עבדת לי!?" ולא טעמינהו אביי לפירי דההיא שתא!

הנהו בני בי חרמך דאזול כרו ברישא דשנוותא, ואהדרוה ושדיוה בשילהי נהרא. אתו עילאי לקמיה דאביי. אמרו ליה: קא מתקיל לנהרין! אמר להו: כרו בהדייהו טפי פורתא! אמרו ליה: קא יבשי פירין! אמר להו: זילו סליקו נפשיכו מהתם!

מצודות חיה ועופות ודגים, יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור -- באוזלי ואוהרי (סא,א) כולי עלמא לא פליגי - כי פליגי בלחי וקוקרי

מציאת חרש שוטה וקטן, יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור -- אמר רב חסדא: גזל גמור מדבריהם; למאי נפקא מינה? להוציאו בדיינין!

עני המנקף בראש הזית, מה שתחתיו גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור -- תנא: אם ליקט ונתן ביד, הרי זה גזל גמור

רב כהנא הוה קאזיל להוצל. חזייה להווא גברא דהוה שדי אופיי, וקא נתרן תמרי. אזל קא מנקיט ואכיל. אמר ליה: חזי מר דבידאי שדיתינהו! אמר ליה: מאתריה דר' יאשיה אתה! קרי עליה: (משלי י) "וצדיק יסוד עולם"

אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה, מפני דרכי שלום -- תנו רבנן: מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל, ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל, וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל, מפני דרכי שלום

משנה: משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור, אבל לא תבור ולא תטחן עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל את המים, לא תגע עמה, לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה. וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום. ומחזיקין ידי נכרים בשביעית, אבל לא ידי ישראל, ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום

גמרא: גמאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר **אביי**: רוב עמי הארץ מעשרין הן! <<**רבא** אמר: הכא בעם הארץ דר' מאיר, וטומאה וטהרה דרבנן, דתניא: איזהו עם הארץ? כל שאינו אוכל חוליו בטהרה, דברי ר' **מאיר**. **וחכמים** אומרים: כל שאינו מעשר פירותיו! {והא, מדקתני סיפא "משתטיל את המים לא תגע עמה", מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן! ארישא וסיפא בטומאה וטהרה, ורישא בטומאת חולין, וסיפא בטומאת חלה!

{ורמינהו: (**סא,ב**) טוחנין ומפקידין אצל אוכלי שביעית ואצל אוכלי פירותיהן בטומאה, אבל לא לאוכלי שביעית ולא לאוכלי פירותיהן בטומאה?! אמר **אביי**: התם בכהן החשוד לאכול תרומה בטומאה עסקינן, דהוה ליה טומאה דאורייתא {אי הכי, "מפקידין"?! - ורמינהו: מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ, ולא אצל כהן עם הארץ, מפני שלבו גס בה! אמר ר' **אילעא**: הכא במאי עסקינן? בכלי חרש המוקף צמיד פתיל! {ולחוש שמא תסיטנו אשתו נדה?! | אלא אמר ר' **ירמיה**: לא קשיא - כאן בפירות שהוכשרו, כאן בפירות שלא הוכשרו!

{ורמינהו: המוליך חטין לטוחן כותי או לטוחן עם הארץ, הרי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית, אבל לא לטומאה?! אהאי, מאי רומיא?! לאו אוקימנא בפירות שלא הוכשרו! %ודקארי לה, מאי קארי לה? משום דקא בעי למירמי אחריתי עלה: {הרי אלו

מחברת גיטין - ה

בחזקתן למעשר ולשביעית, ולחלופי לא חיישינן ~ ורמינהו: הנותן לחמותו, מעשר את שהוא נותן לה, ואת שהוא נוטל הימנה, מפני שחשודה מחלפת המתקלקל?! אהתם כדקתני טעמא: אמר **רבי יהודה** רוצה היא בתקנת בתה, ובושה מחתנה!

{ולעלמא לא חיישינן?! והתנן: הנותן לפונדקית, מעשר את שהוא נותן לה, ואת שהוא נוטל הימנה, מפני שמחלפת?! אהתם מוריא ואמרה: בר בי רב ליכול חמימא, ואנא איכול קרירא!

{ואכתי, לעלמא לא חיישינן?! והתניא: אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה, אבל לא בזמן שהיא טהורה. **ר' שמעון בן אלעזר** אומר: אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון, מפני שחברתה (**סב,א**) נותנת לה ואוכלת - השתא, מיגנב גנבא - חלופי לא מיחלפא?! אמר **רב יוסף**: התם נמי, מוריא ואמרה: תורא מדישיה קאכיל!

העיד **ר' יוסי בן המשולם** משום **ר' יוחנן** אחיו שאמר משום **ר' אלעזר בן חסמא**: אין עושין חלת עם הארץ בטהרה, אבל עושין עיסת חוליו בטהרה, ונוטל הימנה כדי חלה, ומניחה בכפישא או באנחותא. וכשבא עם הארץ ליטול, נוטל את שתיהן, ואינו חושש. ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה, אבל עושין זיתים חוליו בטהרה, ונוטל הימנה כדי תרומה, ומניחה בכליו של חבר, וכשבא עם הארץ ליטול, נוטל את שתיהן, ואינו חושש - וטעמא מאי? אמר **ר' יוחנן**: משום כדי חייו דגבל, ומשום כדי חייו דבדד - וצריכא, דאי אשמועינן גבל, משום דלא נפיש אגריה, אבל בדד, דנפיש אגריה, אימא: לא! ואי אשמועינן בדד, משום דלא שכיח ליה, אבל גבל, דשכיח ליה, אימא: לא! - צריכא!

אמר מר: נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא, וכשבא עם הארץ ליטול, נוטל את שתיהן, ואינו חושש - וליחוש דילמא נגע בה?! <דאמרינן ליה: חזי! אי נגעת בה, הדרא לטיבלא! > וליחוש דילמא לא איכפת ליה?! <השתא לתקוני קא מיכוין - מיכפת לא איכפת ליה?!

אמר מר: נוטל הימנה כדי תרומה, ומניחה בכליו של חבר, וכשבא עם הארץ ליטול, נוטל את שתיהן, ואינו חושש - וליחוש דילמא נגע בה?! <בשלמא התם - אית ליה היכרא - הכא, מאי היכרא אית ליה?! > <דמנח ליה בכלי גללים, בכלי אבנים, בכלי אדמה! > אי הכי, מאי איריא דחבר?! אפילו דעם הארץ נמי! <הכי נמי קאמר! בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר!

מחברת גיטין - ה

ומחזיקין ידי נכרים בשביעית, אבל לא ידי ישראל, ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום -- {מחזיקין?! והאמר **רב דימי בר שישנא** משמיה **דרב:** אין עודרין עם הגוי בשביעית, ואין כופלין שלום לגוים! אלא! צריכא למימרא להו "אחזוקו" בעלמא, כי הא **רב יהודה** אמר להו: "אחזוקו!" **רב ששת** אמר להו: אשרתא!

ואין כופלין שלום לגוים -- **רב חסדא** מקדים ויהיב להו שלמא. **רב כהנא** אמר להו: שלמא למר!

ושואלין בשלומן -- {השתא אחזוקי מחזקינן - שואלין בשלומן מיבעיא?! אמר **רב יבא:** לא נצרכא אלא ליום חגס⁶, דתניא: לא יכנס אדם לביתו של נכרי ביום חגו⁷ ויתן לו שלום. מצאו בשוק, נותן לו בשפה רפה, ובכובד ראש

רב הונא ורב חסדא הוו יתבי. חליף ואזיל גניבא. אמר ליה חד לחבריה: ניקום מקמיה, דבר אוריין הוא! אמר לו: ומקמי פלגאה ניקום?! אדהכי, אתא איהו לגבייהו. אמר להו: "שלמא עלייכו מלכי! שלמא עלייכו מלכי!" אמרו ליה: מנא לך דרבנן איקרו "מלכים"? אמר להו: דכתיב: (משלי ח:טו) "בי מלכים ימלוכו ורזנים יחוקקו צדק" אמרו ליה: ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי? אמר להו: דאמר **רב יהודה** אמר **רב:** מנין שכופלין שלום למלך? שנאמר: (דברי הימים א יב) "ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים לך דויד ועמד בן ישי שלום שלום לך ושלום לעזרך כי עזרך אלהיך" אמרי ליה: ליטעום מר מידי! אמר להו: הכי אמר **רב יהודה** אמר **רב:** אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר: (דברים יא) "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", והדר "ואכלת ושבעת"

6 יש גורסים: אידם

7 יש גורסים: אידו